

Representation of Teachers' Experiences of the Opportunities and Challenges of the Lesson Research Process (Case study: Elementary School Teachers of Bajestan)

Mehri Javidi Porkhabaz*
Samane Salimi**

Introduction

The aim of this study was to investigate the lived experiences of primary school teachers in Bajestan city from opportunities and challenges of the lesson research process.

Method

This research tries to analyze teachers' perceptions on lesson study with a qualitative method and phenomenological type. The study population in this study was the primary school teachers of Bajestan city. Through using purposive sampling method, teachers with a good record of practice in lesson study and successful experience were selected. Eleven participants were shortlisted following theoretical data saturation. The data collection method in this study was a semi-structured interview. The researcher entered the interview with a pre-defined question but was not limited to the same question and asked other questions if needed. The interviews were listened to several times and the text was transcribed word by word. Claizey method was used to analyze the data.

Results

After analyzing the data, the data was divided into two main categories of opportunities and challenges, which can indicate that the participants' experiences of the subject of the study are in the form of these two main

* Master of Educational Management, Zahedan Branch, Islamic Azad University, Zahedan, Iran.

** Assistant Professor, Department of Educational Management, Zahedan Branch, Islamic Azad University, Zahedan, Iran. *Corresponding Author:* s.salimi@iauzah.ac.ir

categories. From the teachers' point of view, the opportunities created by the study were: developing divergent thinking skills, achieving the set educational goals, professional empowerment, sharing powers and experiences, institutionalizing the spirit of problem solving and research, improving the teaching process as well as improving the process of students' academic achievement. In another part of the findings related to the challenges of study, teachers believed that the challenges were: knowledge and information in the field of study, company motivation, lack of proper appreciation, executive limitations and difficulty of coordinating group work.

Discussion

In general, according to the findings of this study, Lesson study affects the performance of teachers. Lesson study increases teachers' study, promotes teachers' learning, and improves teaching, making education more efficient. Teachers also get acquainted with new teaching methods through study, and by examining existing teaching methods, they find its weaknesses in their teaching.

Keywords: Phenomenology, Lesson study, elementary school, lived experience

Author Contributions: Author 2 was responsible for leading the overall research process. Author 1 was responsible for research plan design data collection and analysis and all authors discussed the results.

Acknowledgments: The authors thank all dear teachers who have helped us in this research.

Conflicts of interest: The authors declare there is no conflict of interest in this article.

Funding: This research is not sponsored by any institution and all costs have been borne by the authors

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۳/۱۴
تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۸/۱۱

مجله‌ی علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز
پاییز و زمستان ۱۴۰۱، دوره‌ی ششم، سال ۲۹
شماره‌ی ۲، صص: ۱۸۸-۱۶۹

مقاله پژوهشی

بازنمایی تجارب معلمان از فرصت‌ها و چالش‌های فرایند درس پژوهی (مورد مطالعه: معلمان ابتدایی شهرستان بجنستان)

مهری جاویدی پورخباز*

سمانه سلیمی**

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بازنمایی تجارب زیسته معلمان از فرصت‌ها و چالش‌های فرایند درس پژوهی در سال تحصیلی ۱۴۰۰ انجام شد. این پژوهش از نظر هدف توسعه‌ای و از نظر روش کیفی با رویکرد پدیدارشناسی می‌باشد. شیوه گردآوری اطلاعات استفاده از مصاحبه‌های نیمه ساختمند بود. بر این اساس از بین معلمان مقطع ابتدایی شهرستان بجنستان ۱۱ نفر بر اساس معیارهای ورود به پژوهش انتخاب شدند. به منظور تحلیل داده‌های مصاحبه از روش کلایزی استفاده شد. جهت اعتباربخشی یافته‌ها، از ملاک‌های اعتبار و قابلیت اطمینان استفاده شد. برای بررسی اعتبار، اطلاعات هر مصاحبه پس از تحلیل در اختیار شرکت‌کنندگان قرار گرفت و بر اساس نظرات آنان اصلاحات لازم اعمال شد. یافته‌های پژوهش پس از استخراج موضوعی و طبقه‌بندی آنها، شامل دو مقوله اصلی (فرصت‌ها و چالش‌ها) و ۱۲ مقوله فرعی به دست آمد. مقوله‌های فرعی فرصت‌های درس پژوهی شامل ایجاد مهارت تفکر واگرا، دستیابی به اهداف آموزشی تعیین شده، ایجاد فضای توانمند شدن، اشتراک تجارب، نهادینه شدن روحیه حل مسئله و پژوهش، بهسازی فرایند تدریس، بهبود فرایند پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و مقوله‌های فرعی چالش‌های درس پژوهی شامل دانش و اطلاعات در زمینه درس پژوهی، انگیزه شرکت، عدم تقدیر مناسب، محدودیت‌های اجرایی و سختی هماهنگی کارهای گروهی به دست آمده است.

واژه‌های کلیدی: پدیدارشناسی، درس پژوهی، دوره ابتدایی، تجربه زیسته.

* کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

** استادیار گروه مدیریت آموزشی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران (نویسنده مسئول)

مقدمه

مهم‌ترین ویژگی جهان معاصر سرعت شتابان و تحولات در عرصه‌های مختلف جامعه است. پیامدهای این وضعیت برای جوامع و به خصوص سازمان‌های مختلف به شکل تهدیدها و فرصت‌ها متجلی می‌شود (Narimani, Mehrdad & Jalili, 2021). بر خلاف تصور عموم، سنجش پیشرفت یک جامعه به داشتن منابع صنعتی، کشاورزی و نفتی نیست؛ بلکه بن مایه توسعه و پیشرفت هر کشوری را باید در میزان توانمندی، تخصص، مهارت و کارآمدی نیروی انسانی سازمان‌های تولید دانش به ویژه سازمان بنیادین آموزش و پرورش آن کشور جست و جو کرد. کشورهای توسعه یافته به طور مداوم و روز افزون با نوآوری‌ها و ابتکارات نوین در زمینه فرایند یاددهی-یادگیری دست به اصلاحات و بهبود وضعیت آموزشی خود می‌زنند و یا اجرای شیوه‌های نوین آموزش در عمل، باعث شکوفایی استعدادهای یادگیرندگان و رشد سرمایه فکری و حرفه‌ای یاددهندگان می‌شوند (Razmjooei, Bozorginezhad & Zarei, 2018). آموزش و پرورش یکی از حیاتی‌ترین نهادهای هر جامعه به شمار می‌رود بنابراین توسعه و پیشرفت جامعه در گرو کیفی نظام آموزشی است (Borzoian shirvan, Norouzi, 2022). چرا که فرایند تدریس امری پویا است و این امر مستلزم آن است تا معلمان برای یادگیری مادالعمر آماده شوند؛ زیرا با طیف وسیعی از چالش‌ها و فرصت‌های جدید در کلاس روبه رو هستند (Mcsweeney & Gardner, 2018).

معلم یکی از عناصر مهم آموزش در فرایند یاددهی-یادگیری و معمار اصلی نظام آموزش است (Latifi, Razavi & Parsa, 2022). این قشر از جامعه‌ی فرهنگی به ضرورت و بر اساس نیازهای حرفه‌ای خود، باید با بینش علمی آشنا باشند و کم و بیش از نتایج آن بهره‌مند شوند. یکی از شروط لازم برای تحقق هدف‌های نظام تعلیم و تربیت، دخالت دادن معلمان در شناخت مشکلات فرایند یاددهی-یادگیری است. معلمان باید هم در محتوای خودشان اطلاعات زیادی داشته باشند و هم در دامنه وسیعی از رویکردهای تدریس برای تأمین نیازهای متعدد یادگیری هر دانش‌آموز دارای مهارت باشند (Keshtvarz kandazy & Eghbaliyan, 2019). بسیاری از کشورهای جهان، در چند دهه‌ی گذشته نگرانی‌های فزاینده‌ای در این زمینه داشته‌اند که نظام آموزش و پرورش، آمادگی کافی برای پرورش مهارت‌ها و دانش لازم برای کار و زندگی توأم با موفقیت را در جامعه‌ی پیچیده‌ی امروزی به شهروندان

خود نمی‌دهد. در واکنش به این دغدغه‌ها، تلاش برای بهبود سیستم آموزشی، روش و برنامه‌ریزی آموزشی هدف واقع شده است. درعین‌حال، بسیاری از شیوه‌های آموزشی پذیرفته‌شده، متأثر از روش‌های تدریس گذشته و مبتنی بر دیدگاه‌های سنتی رفتارگرایانه هستند که اصل تدریس را بیان می‌کنند و در انتقال واقعیت‌ها و اطلاعات به دانش‌آموزان ناموفق‌اند (Agha seyed agha, Moradi & Shabani, 2019). تجربه بعضی از کشورها از جمله ژاپن نشان می‌دهد که باز کردن کلاس درس و کل فرایند آموزش از مرحله طراحی تا ارزشیابی به روی معلمان و ایجاد یک گروه آموزشی باعث ایجاد چرخه‌ی بهسازی تدریجی فرایند آموزش در کلاس درس می‌شود و اثرهای مثبتی را به همراه خواهد داشت (Carnous, 2006; Sarkararani, 2011) و روند بهسازی فرایند تدریس و یادگیری در کلاس، ارزیابی و استفاده از تحلیل نتایج حاصل از آن برای تهیه‌ی طرح درس‌های بهتر است (Ogegbo et al., 2019).

در این راستا یکی از این روش‌ها که از دل مدرسه و کلاس درس در نظام آموزشی ژاپن پدید آمده است، درس پژوهی است. درس پژوهی به عنوان روشی ابتکاری و خلاقانه، جایگزین مناسبی برای روش‌های سنتی ارتقاء یادگیری حرفه‌ای معلمان پدید آمده است (McSweeney & Gardner, 2018). درس پژوهی، یک فرایند در تدریس است که توسط Stigler and Hiebert در سال ۱۹۹۹ به جهان معرفی شد و تا قبل از آن شناخته نشده بود. از آن به بعد، کشورهای مختلفی به کاربرد آن در فرهنگ آموزشی خود پرداختند. در ایران نیز بیش از ده سال از اجرای آن می‌گذرد. همچنین پژوهش‌های بسیاری در مورد درس پژوهی صورت گرفته است که همگی اثر مثبت آن را در توسعه حرفه‌ای و عملکرد شغلی معلمان آشکار کردند (به طور مثال ببینید: Khakbaz, 2008; Horizad, 2009; Habib zadeh, 2014; Maroofi & Karami, 2015; Mohammadi, Marzooqi, Turkzadeh, Bakhtiari & Fallahi, 2016; Namdari pejman Erfani, Shabbiri, Sahab Anwar & Mashayekhipour, 2016; Ghanbari, 2018; Ghanbariyan, Ghanbariyan & Basiri, 2017). تحقیق چنین هدفی مستلزم آن است که نظام تربیت معلم و برنامه‌های درسی آن، بر مدار دیگری تنظیم شود. چرا که بسیاری از معلمان به تنهایی قادر به ارتقاء حرفه‌ای خود نیستند؛ مسائل تدریس را نمی‌شناسند؛ نمی‌توانند مسائلشان را در تدریس حل کنند؛ هرگاه با سؤالی مواجه می‌شوند، جرأت پرسیدن سؤال از همکارشان را ندارند، چون می‌ترسند که به بی‌سوادی متهم شوند؛ از مشاهده کلاس و

تدریس خود توسط دیگران نگران می‌شوند؛ از تعامل با سایر معلمان نیز به منظور حل مسائل تدریس، هراس دارند. از این رو، یکی از روش‌هایی که به توسعه حرفه‌ای معلمان و خارج شدن آن‌ها از این انزوا کمک می‌کند، درس پژوهی است (Buczynski & Hansen, 2010). تعامل بین معلمان، استفاده از تجارب معلمان باتجربه و همکاری و مشارکت فعال، کلید اصلی موفقیت در درس پژوهی است. درس پژوهی یک حلقه‌ی پژوهش است که در آن معلمان به صورت گروهی درباره موضوعات برنامه درسی به پژوهش می‌پردازند (Wood & Sithamparam, 2015). معلمان شرکت‌کننده در فرایند درس پژوهی، چرخه نظام‌مندی از مطالعه مشارکتی، برنامه‌ریزی، آموزش و مشاهده را طی می‌کنند که درس‌های پژوهش نام دارد و بر یادگیری دانش‌آموزان تأکید که در پایان کار، این دروس به منظور بهبود عملکرد کلاس درس و یادگیری ارزیابی و تصفیه می‌شوند (Schipper, Goei, Vries & Van Veen, 2018). به همین دلیل، کاربردی‌ترین درس پژوهی و ترغیب معلمان به استفاده از آن در آموزش به یکی از موضوعات تحقیق مورد اقبال بدل شده است (Scherer, Rohatgi & Hatlevik, 2017). همچنین بررسی سند تحول نشان می‌دهد که خوشبختانه تنظیم‌کنندگان این سند راهبردی، از این نکته مهم و کلیدی در نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی کشور، غافل نبوده و به بهسازی و بازاندیشی در فرایند یاددهی و یادگیری که به گسترش پژوهش در آموزش خواهد انجامید، تأکیدها کرده‌اند (National Curriculum, 2012, 48) و همچنین در بند (۴-۱-۶) مبانی نظری تحولی، به صراحت بیان شده است که پژوهش محوری و بهره‌مندی از نتایج پژوهش‌ها و توجه به خرد جمعی در سطوح تربیت رسمی و عمومی یادآوری و همکاری مربیان در تولید طرح‌ها و برنامه‌های تربیتی و ... با تشکیل انجمن‌های علمی و حرفه‌ای در مدارس، حساسیت ویژه‌ای نشان شده است. شاید همین موارد یکی از ده‌ها دلیلی بوده باشد که متخصصان علوم تربیتی کشور را علاقه‌مند و یا وادار به وارد کردن الگویی به نام درس پژوهی و یا همان تدریس پژوهی به عنوان یکی از راه‌کارهایی که می‌تواند در این مورد به کمک آموزش و پرورش شتافته و در کیفیت بخشی روند یاددهی و یادگیری مؤثر باشد، نموده است به طوری که حتی می‌بینیم این مهم در برنامه‌ی درسی دانشجویان کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان هم وارد و به عنوان دو واحد درسی منظور گردیده است. پژوهش‌های متعددی از منظرهای متفاوتی به فرایند درس پژوهی پرداخته‌اند. (Taghvaei yazdi (2020) در پژوهش خود بیان کرده

است که رویکرد درس پژوهی بر عملکرد تحصیلی درس مطالعات اجتماعی در دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی تأثیر معنی‌داری دارد. (Emami poor and Khakbaz 2019) چالش‌های معلمان را در ارتباط با درس پژوهی سه دسته چالش قبل از درگیری (دانش در زمینه درس پژوهی، انگیزه برای شرکت، تشکیل گروه و تعیین وظایف اعضا)، حین درگیری (انتخاب مسئله، اجرای درس و جمع‌آوری داده‌ها، نقد و بررسی تدریس) و بعد از درگیری (داوری طرح‌های درس پژوهی، انتشار نتایج درس پژوهی، برگزاری جشنواره درس پژوهی) بیان کرده‌اند. Mohammadi (2019) and Hasani در پژوهش خود که با هدف بررسی تأثیر فرایند درس پژوهشی بر توسعه حرفه‌ای معلمان ابتدایی انجام گرفت به این نتیجه دست یافتند که بین نمره‌های توسعه‌ی حرفه‌ای معلمان شرکت کرده در فرایند درس پژوهی و معلمان شرکت نکرده در این فرایند تفاوت معنی‌داری وجود دارد. (Agha seiyd agha et al 2019) گفته‌اند که آموزش فیزیک با رویکرد درس پژوهی بر یادگیری خود تنظیمی معلمان مؤثر است اما بر مؤلفه کنترل شخصی ادراک حل مسئله دانش‌آموزان هنرستان تأثیر معنی‌داری ندارد. تمام این پژوهش‌ها به این نتیجه رسیدند که درس پژوهی یک روش کارآمد در توانمندسازی معلمان و بهبود و اصلاح آموزش و پرورش است. در سال ۱۳۹۰ درس پژوهی به صورت آزمایشی در استان آذربایجان شرقی در بین تعداد معدودی از معلمان پایه‌های اول ابتدایی نواحی پنج‌گانه‌ی تبریز اجرا شد و از سال ۱۳۹۲ درس پژوهی به صورت جشنواره‌ی الگوهای مناسب تدریس سالی یک بار در بین معلمان ابتدایی برگزار می‌گردد و دبیرخانه‌ی درس پژوهی در سال ۱۳۹۳ در تهران تأسیس شده است (Najafzadeh, 2016) و از آن زمان به بعد درس پژوهی در خیلی از مدارس کشور به اجرا آمده است چندین سال است که درس پژوهی جهت توسعه پژوهشگری و افزایش توانمندی حرفه‌ای معلمان ابتدایی شهرستان بجنستان در حال اجرا است. بنابراین لازم است تجربه‌های معلمان از فرصت‌ها و چالش‌های انجام درس پژوهی به دست آید چرا که دستیابی به نظرات و تجربیات معلمان می‌تواند در ارتقا کیفیت انجام درس پژوهی مؤثر واقع شود.

روش

پژوهش حاضر با رویکرد کیفی و با این پیش فرض زیربنایی که اگر پدیده‌ها در بستر وقوع، با نگاه کسانی که آن را تجربه می‌کنند، مورد تفحص قرار گیرد؛ بسیاری از زوایای پنهان آن‌ها آشکار می‌شود و در نتیجه منجر به شناخت عمقی گردیده به روش پدیدارشناسی انجام شد.

در این پژوهش با توجه به اینکه محقق در صدد بوده تجربه زیسته معلمان را از انجام درس پژوهی در کلاس درسشان به دست آورد از نوع پدیدارشناسی است. نمونه پژوهش بر اساس روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شد و تا اشباع داده‌ها یعنی زمانی که موضوعات جدیدی به دست نیامد ادامه یافت. بر این اساس در پژوهش حاضر با ۱۱ نفر برای به دست آوردن داده‌های پژوهش از مصاحبه نیمه ساختاریافته بهره گرفته شد. معیارهای ورود معلم دوره ابتدایی، آشنایی کامل با فرایند درس پژوهی، داشتن تجربه حداقل دو سال از انجام درس پژوهی در کلاس درس، داشتن دیدگاه‌های متفاوت از درس پژوهی، رضایت داشتن به شرکت در پژوهش و توانایی بازگویی تجارب بود. لازم به ذکر است که مشارکت کنندگان در طول پژوهش اجازه خروج از فرایند پژوهش را داشتند. مصاحبه‌ها چند بار گوش داده شد و متن به صورت کلمه به کلمه نوشته شد. برای تحلیل داده‌ها از روش کلایزی استفاده شد. این روش شامل ۷ مرحله است: (۱) خواندن دقیق کلیه توصیف‌ها و یافته‌های مهم شرکت کنندگان، (۲) استخراج عبارات مهم و جملات مرتبط با پدیده، (۳) مفهوم بخشی به جملات مهم استخراج شده، (۴) مرتب سازی توصیفات شرکت کنندگان و مفاهیم مشترک در دسته‌های خاص (۵) تبدیل کلیه عقاید استنتاج شده به توصیفات جامع و کامل، (۶) تبدیل توصیفات کامل پدیده به یک توصیف واقعی خاصه و مختصر (۷) معتبر سازی نهایی. به این ترتیب در این پژوهش بر اساس سه مرحله اول روش کلایزی، مفاهیم استنباط شده از مصاحبه با شرکت کنندگان در ۷۵ کد قرار گرفت. در مرحله چهارم از مراحل هفت گانه کلایزی، کلیه مفاهیم استنباط شده در ۷ مقوله محوری مربوط به فرصت‌ها و ۵ مقوله محوری مربوط به چالش‌ها جای گرفت. لازم به ذکر است که جهت معتبر سازی نهایی در این پژوهش، از ملاک‌های اعتبار و قابلیت اطمینان استفاده شد. برای بررسی اعتبار، اطلاعات هر مصاحبه پس از تحلیل در اختیار شرکت کنندگان قرار گرفت و بر اساس نظرات آنان اصلاحات لازم اعمال شد. برای قابلیت اطمینان، یافته‌ها شامل مقوله‌های اصلی و مقوله‌های فرعی پژوهش از طریق نظرات اعضای هیأت علمی گروه علوم تربیتی دانشگاه مورد بررسی، مشورت و مورد اصلاح قرار گرفت.

یافته‌ها

پس از تحلیل داده‌ها به روش کلایزی ۷ مقوله اصلی فرصت‌های درس پژوهی و چالش‌های مواجهه با درس پژوهی با ۵ مقوله فرعی استخراج شد که می‌تواند نشان دهنده این

باشد که تجارب مشارکت کنندگان از موضوع درس پژوهی، در قالب این دو مقوله اصلی قرار دارد. در جدول ۱ مقوله‌های اصلی و مقوله‌های فرعی استخراج شده از پژوهش به طور خلاصه آورده شده است و در ادامه هر مقوله به تفصیل بیان شد.

جدول ۱. مقوله‌های اصلی و مقوله‌های فرعی استخراج شده از پژوهش

Table 1. Main categories and sub-categories extracted from the research

مقوله‌های اصلی The main categories	مقوله‌های فرعی Subcategories
فرصت‌ها Opportunities	ایجاد مهارت تفکر واگرا دستیابی به اهداف آموزشی تعیین شده ایجاد فضای توانمند شدن اشتراک تجارب نهادینه شدن روحیه حل مسئله و پژوهش بهسازی فرایند تدریس بهبود فرایند پیشرفت تحصیلی دانش آموزان
چالش‌ها Challenges	دانش و اطلاعات در زمینه درس پژوهی انگیزه شرکت عدم تقدیر مناسب محدودیت‌های اجرایی سختی هماهنگی کارهای گروهی

الف) فرصت‌های درس پژوهی

ایجاد مهارت تفکر واگرا: یکی از مقوله‌هایی که معلمان در زمینه ادراک شان از درس پژوهی بیان کردند این است که درس پژوهی فرایندی است که باعث ایجاد مهارت تفکر واگرا می‌شود. بسیاری از معلمان اذعان داشتند که بعد از شرکت در درس پژوهی و استفاده از تجارب همکاران و شنیدن ایده‌های آن‌ها در تمام مراحل درس پژوهی، باعث شد که در بقیه تدریس‌ها و در کلاس درس، بیشتر تفکر داشته و با ذهنی باز به ایده‌های مختلف برای تدریس بپردازند. به عبارتی درس پژوهی باعث شده بود که قالب‌های ذهنی آن‌ها شکسته شود و به سمت تفکر واگرا حرکت کنند. "همینکه با همدیگه فکر می‌کنیم و ایده‌های متفاوتی گفته میشه خیلی زیاد کمک کرده تا به تفکر واگرا برسیم و به چیز خاص محدود نشیم و ایده‌های خلاقانه‌ای بگیم" (شرکت کننده ۱)؛ "وقتی چند نفر طرح و ایده داشته باشند این طرح و ایده‌ها

با یک زاویه به مسئله نگاه می‌کنه این کمک می‌کنه وقتی که ما می‌خوایم تدریسی رو انجام بدیم با زاویه‌های مختلفی بهش نگاه کنیم و از یک زاویه نگاه نکنیم" (شرکت کننده ۵).

دستیابی به اهداف آموزشی تعیین شده: یکی دیگر از مقوله‌های مستخرج شده از تجارب معلمان رسیدن به اهداف آموزشی است. در واقع هدف از پرسیدن این سؤال از مصاحبه شونده‌گان این بود که مشخص شود آیا افراد در گروه‌ها توانسته‌اند به اهدافی که از قبل مشخص کرده‌اند برسند یا خیر. در ادامه بخشی از متن مصاحبه ذکر می‌شود. "اهداف که چون یک سری مشکلات در تدریس وجود داشته و ما با همفکری همکاران تونستیم این مشکل رو حل کنیم مطمئناً به اهداف رسیدیم و اون نتیجه رو در جریان تدریس دیدیم که بچه‌ها خیلی خوب متوجه شدن این موضوع رو" (شرکت کننده ۱)؛ "تا حد زیادی بچه‌ها به آن مباحث درسی که به عنوان چالش انتخاب کرده بودیم اشکالاتشان برطرف شده بود و چون هدف ما آموزش بچه‌ها بود فکر می‌کنم خیلی به هدف درس پژوهی خودمون نزدیک شدیم" (شرکت کننده ۳ و شرکت کننده ۴)؛ "تجربه‌های خوبی از همدیگه کسب کردند، از فکرهای همدیگه استفاده کردند و باعث شده اون معلمی که کم رو و خجالتی هست در کنار معلمی که پر رو تر هست به قول ما پر حوصله‌تر هست اخلاق و رفتارش در همکاری که کم حوصله‌تر هست و فکر می‌کنه که انگیزه نداره تأثیر گذاشته و خیلی تأثیر مثبتی داره" (شرکت کننده ۶).

ایجاد فضای توانمند شدن: مصاحبه شونده‌گان معتقد بودند که درس پژوهی می‌تواند باعث توانمند شدن معلمان در زندگی شغلی و حرفه‌ای آنان شود. در ادامه بخشی از متن مصاحبه ذکر می‌شود. "همین تجربه گردانی که بین همکاران اتفاق می‌فتد باعث میشه معلم‌ها از هم ایده می‌گیرن و روی زندگی حرفه‌ای آن‌ها تأثیر می‌ذاره و از طرفی وقتی می‌بینند همکارشون چقدر ایده داره انگیزه می‌گیرن که این کار رو انجام بدن و این یه رقابت مفید ایجاد می‌کنه" (شرکت کننده ۳)؛ "درس پژوهی باعث شده که ما با نقاط قوت و ضعف تدریسمون آشنا بشیم و در واقع اون طرح درسی که ارائه میشه و بازخوردهایی که دریافت می‌کنیم از فرآیند آموزش باعث میشه که شناخت ما از نقاط قوت و ضعفمون میشه و تا حدودی باعث توسعه حرفه‌ای ما میشه به شرط اینکه درس پژوهی به درستی انجام بشه" (شرکت کننده ۱۰).

اشتراک تجارب: یکی از مقوله‌های محوری که معلمان در زمینه ادراکشان از درس پژوهی بیان کردند این است که درس پژوهی باعث به اشتراک گذاشتن اختیارات و تجارب در

بین معلمان می‌شود. بسیاری از معلمان بر این امر تأکید داشتند که در ادامه به بیان برخی از نظرات آن‌ها پرداخته می‌شود. "معلم‌های با سابقه تجارب نابی دارند و معلم‌های جدید به روز بودند و در درس پژوهی این دو تا باهم تبادل شده و به اشتراک گذاشته می‌شود و باعث کاهش فاصله بین معلمان با سابقه و کم سابقه می‌شود". (شرکت کننده ۱، شرکت کننده ۴، شرکت کننده ۷)؛ "اینکه بتونی از دیگران یاد بگیری و توی کار خودت یادگیری‌ها تو افزایش بدی صد درصد تأثیر داره و یک نکته دیگه اینکه معلم باید مسئولیت تدریس رو برعهده بگیره و وقتی وارد درس پژوهی میشی یعنی من مسئول آموزش به دانش‌آموزان هستم (شرکت کننده ۹).

نهادینه شدن روحیه حل مسئله و پژوهش: از مقوله‌هایی که معلمان در زمینه ادراک شان از درس پژوهی بیان کردند نهادینه شدن روحیه حل مسئله و پژوهش است. همان طور که در مصاحبه شوندگان معتقد بودند که درس پژوهی به دنبال حل یک مسئله یا چالش تدریس و هم چنین به دنبال رفع ایرادات تدریس می‌باشد. "وقتی به مشکل و یا خلأ آموزشی احساس میشه ما باید به فکر رفع آن باشیم خوب ما میام یک گروهی به نام گروه درس پژوهی رو تشکیل میدیم با همکارامون" (شرکت کننده ۹)؛ "با توجه به اینکه معلمان علاقه به تدریس دارند و خواهان شناسایی و رفع مشکلات در نظام آموزشی هستن، با همچنین طرح‌هایی می‌توان موانع رو برطرف کرد" (شرکت کننده ۵).

بهسازی فرایند تدریس: از مقوله‌های محوری که معلمان در زمینه ادراک شان از درس پژوهی بیان کردند و بسیار مورد تأکید همگان بود، بهسازی تدریس است. در ادامه بخشی از متن مصاحبه ذکر می‌شود. "اگه ما بخوایم سازمان یادگیرنده داشته باشیم نیاز هست به طرح‌هایی مثل درس پژوهی و در واقع طرح‌هایی از قبیل درس پژوهی ما رو سوق میدن به سمت سازمان یادگیرنده و توسعه حرفه‌ای معلمان". (شرکت کننده ۱۰)؛ "درس پژوهی به نظر من یک فعالیت اشتراکی بین معلمین است که به منظور ارتقاء یادگیری معلمان و اصلاح بهبود آموزش انجام می‌شه" (شرکت کننده ۴)؛ "به نظر من درس پژوهی خیلی روش خوبیه، یک روش جدید هست برای رشد معلمان، برای بهبود روش‌های تدریس، اشتراک‌گذاری بین معلمان که تجربه‌هاشون رو در اختیار هم دیگه قرار میدن" (شرکت کننده ۶).

بهبود فرایند پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان: آموزگاران در کلاس‌های درس تأثیر تعیین‌کننده‌ای بر زندگی دانش‌آموزان دارند. رفتار آموزگار می‌تواند علاقه، کنجکاوی، یادگیری و احساس

تعلق و رضایت را در دانش‌آموزان بالا ببرد هم چنین می‌تواند رفتار آموزگار میان دانش‌آموزان تولید بی‌علاقگی، نومیدی و نیز احساس از خود بیگانگی کند. مصاحبه‌شوندگان معتقد بودند که درس پژوهی علاوه بر داشتن فواید زیاد برای معلمان در بهبود عملکرد دانش‌آموزان نیز بسیار مؤثر است. در ادامه به بخشی از متن مصاحبه‌ها می‌پردازیم. "درس پژوهی باعث شده که کار گروهی بین دانش‌آموزان هم اهمیت پیدا کرده و باعث افزایش کارگروهی در بین دانش‌آموزان هم میشه" (شرکت کننده ۲)؛ "روی پیشرفت دانش‌آموزان اثر داره چون در درس پژوهی مواردی رو انتخاب می‌کنیم که بچه‌ها در اون مشکل دارن و مواردی رو انتخاب می‌کنیم که بچه‌ها در اون مشکل دارن و بعد از اجرای درس پژوهی واقعاً بچه‌ها در اون موضوع درسی راه میفتن" (شرکت کننده ۳)؛ "وقتی که من با عشق و علاقه و با ایجاد انگیزه وارد کلاس بشم تعامل در دانش‌آموز نسبت به یادگیری درس بیشتر میشه و باعث میشه که دانش‌آموز هم بیشتر به سمت یادگیری درس کشیده بشه، راحت‌تر بتونه درس‌ها رو یاد بگیره راحت‌تر بتونه از معلمش پرسش و پاسخ کنه و فکر می‌کنم بله روی دانش‌آموز هم تأثیر داره" (شرکت کننده ۶).

ب) چالش‌های درس پژوهی

دانش و اطلاعات در زمینه درس پژوهی: یکی از مقوله‌هایی که معلمان درباره درس پژوهی بیان کردند این است که درس پژوهی به درستی آموزش داده نشده و برای معلمان هنوز فواید و لزوم درس پژوهی تفهیم نشده است. یکی از موانع و مشکلات انجام درس پژوهی، کم بودن اطلاعات معلم است. معلمان اطلاعات کمتری درباره‌ی درس پژوهی، هدف و فلسفه آن، موارد کاربرد آن و نحوه انجام درس پژوهی دارند. در ادامه بخشی از متن مصاحبه‌ها آورده شده است. "اولین چیزی که به نظرم میاد نیاز هست برای بهتر اجراشدنش آگاهی دادن به معلمان از این طرح هست چرا که خیلی از معلمان نمیدونن حتی که درس پژوهی چی هست و به چه دردی میخوره؟ پس عدم آگاهی مانع بزرگی برای درست اجرا نشدن هست" (شرکت کننده ۱۰)؛ "هنوز آگاهی نه معلمین دارن نه کسی هست که بتونه آگاهی بده به معلمین که این طرح اینطوری برگزار میشه و هدف از طرح چیه، تا الان خیلی کلیشه‌ای برخورد شده" (شرکت کننده ۵).

انگیزه شرکت: بسیاری از مصاحبه شونده‌گان معتقد بودند که بی‌انگیزه بودن معلمان و یا نبود انگیزه کافی باعث شده تا معلمان چنین طرح‌های نو و جدید را نادیده بگیرند و از آن استقبال نکنند. در ادامه به بخشی از متن مصاحبه‌ها آورده شده است. "معلمان و همکارانی که سابقه خدمت زیادی دارند و تقریباً اواخر خدمت ایشان هست انگیزه‌ای ندارند که بخوان در درس پژوهی شرکت کنند و همچنین فعالیت‌هایی انجام بدن یعنی دیگه فکر می‌کنند چون که اواخر خدمت هست و تدریستان رو به اتمام هست نیازی به اینکه بخوان در این مقوله‌ها وارد بشن نیست (شرکت کننده ۸)؛ "من فکر می‌کنم که دقیقاً معلم‌ها در جریان امر نیستند و چون فکر نمی‌کنند که چقدر تأثیر مثبت داره هم برای خودشون و هم برای دانش‌آموزان. فکر می‌کنند فقط همکارانی که تازه استخدام شدند و احتیاج دارند به کسب امتیاز باید برن و در این طرح‌ها شرکت کنند و همکارانی که با سابقه هستند و تجربه آموزشی داریم و امتیازی هم لازم داریم پس ما دیگه لازم نیست که بریم به سمت این طرح‌ها و از حوصلشون هم خارج. چون کسی نبوده که آموزش بده درس پژوهی" (شرکت کننده ۱۱).

عدم تقدیر مناسب: مصاحبه شونده‌گان معتقد بودند که یکی از موانع انجام درس پژوهی این است که از مجریان درس پژوهی تقدیر مناسبی به عمل نمی‌آید و این امر باعث دلسرد شدن معلمان می‌شود. در ادامه به بخشی از متن مصاحبه‌ها می‌پردازیم. "وقتی که می‌بینیم همکاری زحمت میکشه و فعالیتی رو انجام میده ولی به اون صورت توجهی بهش نمیشه خب یک مقدار باعث دلسردی همکار میشه" (شرکت کننده ۶)؛ "در فرایند درس پژوهی مشوقی هم نبود که بخواد معلمان رو ترغیب کنه فقط گروه اول رو برگزیده اعلام می‌کردن بقیه به کنار" (شرکت کننده ۵)؛ "با آن همه زحمت تنها در صورتی که رتبه اول را به دست بیاورید تقدیرنامه می‌دهند و انگیزه‌ای برای معلمان وجود ندارد که فقط شرکت کنند" (شرکت کننده ۴).

محدودیت‌های اجرایی: معلمان اذعان داشتند که وجود محدودیت‌های زمانی، مکانی، تجهیزاتی، مالی می‌تواند در روند درست‌کار خلل ایجاد کند. در ادامه به بخشی از متن مصاحبه‌ها پرداخته شده است. "در مناطق روستایی امکانات کافی نیست؛ و باید داور به این موضوع توجه کنه که این تدریس در یک منطقه روستایی انجام شده با امکانات کم یا در سطح شهر" (شرکت کننده ۳)؛ "به دلیل عدم امکانات در مدرسه دوربین نیست و باید از مکانی دیگه

دوربین بیاریم یا به فیلم‌بردار بگیریم بیان فیلم بگیرند که هزینه بر هست" (شرکت‌کننده ۴)؛ "و از نظر مادی هم هزینه بر بود ما می‌خواستیم طرحی رو ارائه کنیم غیر از اینکه تدریس داشته باشه شاید مدرسه امکانات نداشت هیچ معلمی هم فکر نکنم اون امکانات کامل رو بخواد همیشه همراه خودش داشته باشه یا اینکه بعد از اجرا برای اینکه فیلم رو بخوایم روی سی دی بریزیم یا می‌گفتن فشرده کنیم در جاهایی مثل بچستان سخت بود برامون" (شرکت‌کننده ۵).

سختی هماهنگی کارهای گروهی: مصاحبه‌شوندگان اذعان داشتند که همین موضوعات باعث شده است که معلمان با وجود اینکه از فواید کار گروهی آگاهی دارند ولی میل چندانی به انجام کار گروهی نداشته باشند و طرح‌های فردی را بر طرح‌های گروهی ترجیح دهند. در ادامه به بخشی از متن مصاحبه‌ها آورده شده است. "همکاری بعضی از اعضا کم است و در ابتدا فکر می‌کنی نیروهای فعال رو انتخاب کردی ولی در عمل می‌بینی که اون طور که می‌خواهی فعال نیستی". (شرکت‌کننده ۳)؛ "معلمان هم پایه در یک مدرسه نیستند و در منطقه ما مدارس اون قدر جمعیت نداره که مثلاً ۵ نفر اعضای گروه همه معلم‌های یک پایه باشند" (شرکت‌کننده ۴)؛ "من معلم کلاس اول اجازه دارم با معلم کلاس ششم درباره‌ی ریاضی پنجم گروه تشکیل بدم و این هیچ مشکلی برای گروه درس پژوهی به وجود نیامد در حالیکه باید معلم کلاس اول پنج تاشون باید معلم کلاس اول باشند. این گروه‌بندی‌ها و این قوانینی که نیست مشکل بزرگی" (شرکت‌کننده ۷).

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بازنمایی تجارب زیسته‌ی معلمان از فرصت‌ها و چالش‌های فرایند درس پژوهی با رویکرد پدیدارشناسی انجام گرفت. از نظر معلمان فرصت‌های که درس پژوهی ایجاد کرده است عبارت بودند از: ایجاد مهارت تفکر واگرا، دستیابی به اهداف آموزشی تعیین شده، ایجاد فضای توانمند شدن، اشتراک تجارب، نهادینه شدن روحیه حل مسئله و پژوهش، بهسازی فرایند تدریس و بهبود فرایند پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. محققان دیگری هم این موارد را به عنوان پیامدها و فرصت‌های درس پژوهی بیان کرده‌اند که نشان‌دهنده همسویی با یافته حاصل از پژوهش حاضر است. در ادامه نمونه‌ای از این پژوهش‌ها آورده شده است. (Keshtvarz kandazy and Eghbaliyan norani zاده (2019) بیان کرده

است که درس پژوهی می‌تواند منجر به توسعه توانمندی‌های معلمان شود چرا که بین نمره‌های توانمندسازی معلمان شرکت کرده در فرایند درس پژوهی و معلمان شرکت نکرده در این فرایند تفاوت معنی‌داری وجود دارد، (Razmjooei et al. (2018 به این نتیجه رسیدند که درس پژوهی بر افزایش توسعه حرفه‌ای (چهار بعد) و تفکر انتقادی (ابعاد اخلاقی و تعهد) تأثیر معنی‌دار دارد که بخش اول آن با نتایج تحقیق همسو می‌باشد، Eftekhari and Eftekhari (2018) در تحقیقی با عنوان درس پژوهی؛ چالش‌ها، پیامدها و راهکارها و همسو با نتایج تحقیق حاضر به این نتیجه دست یافتند که از پیامدهای اجرای درس پژوهی در مدارس می‌توان به جستجو برای یادگیری و مطالعه؛ توانمندسازی حرفه‌ای معلمان و بهسازی تدریس؛ علاقه به انجام کار و یادگیری گروهی و مشارکتی؛ استفاده از روش‌های متنوع در کلاس درس؛ خودشناسی و دگرشناسی حرفه‌ای محیط کار؛ نهادینه شدن روحیه حل مسئله و پژوهش و اینکه معلمان ضمن خدمت، به آموزش مستمر خود بپردازند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که معلمان به طور کلی دید خوب و مثبتی به درس پژوهی دارند و آن را از طرح‌های مفید آموزش ابتدایی می‌دانند. اکثر معلمان به این تجربه رسیده بودند که درس پژوهی می‌تواند شرایط و زمینه یادگیری معلمان از ایده و دانش یکدیگر را فراهم کند، فرصت‌های تعامل بین دانش‌آموزان و مشارکت بین معلم و دانش‌آموزان را ایجاد کند، باعث افزایش دانش و مهارت معلمان درباره روش‌های آموزشی و مهارت معلمان در مدیریت کلاس درس شود، باعث احساس اعتمادبه‌نفس و کارآمدی بیشتر در معلم می‌شود، ایجاد تغییر و اصلاح منابع تدریس و یادگیری، ارتقای قضاوت حرفه‌ای و خودارزیابی، و به طور کلی باعث ایجاد توسعه شغلی و حرفه‌ای معلمان می‌شوند. در بخشی دیگر از یافته‌ها مربوط به چالش‌های درس پژوهی معلمان اعتقاد داشتند که چالش‌ها عبارت است از: دانش و اطلاعات در زمینه درس پژوهی، انگیزه شرکت، عدم تقدیر مناسب، محدودیت‌های اجرایی و سختی هماهنگی کارهای گروهی. یکی از مضامینی در جهت بررسی چالش‌های اجرایی درس پژوهی به دست آمد، کم بودن اطلاعات و عدم آموزش و تفهیم نادرست معلمان است. آگاه نبودن مدیران و معاونین اداره و مدرسه از طرح درس پژوهی، برگزار شدن درس پژوهی به قالب جشنواره و نه به امر ضروری در آموزش و پرورش، نهادینه نشدن ارزش‌های درس پژوهی و... باعث شده که معلمان کمتر انگیزه شرکت در درس پژوهی را داشته باشند. تعدادی از محققان به شکل مستقلاً

پژوهش‌هایی را درباره چالش‌های درس پژوهی انجام داده‌اند که نتایج پژوهش آنان همراستا با چالش‌های مطرح شده در این پژوهش است که در ادامه نمونه‌ای از این پژوهش‌ها اشاره شده است. (Emami poor and Khakbaz (2019) چالش‌های معلمان را در ارتباط با درس پژوهی سه دسته چالش قبل از درگیری (دانش در زمینه درس پژوهی، انگیزه برای شرکت، تشکیل گروه و تعیین وظایف اعضا)، حین درگیری (انتخاب مسئله، اجرای درس و جمع‌آوری داده‌ها، نقد و بررسی تدریس) و بعد از درگیری (داوری طرح‌های درس پژوهی، انتشار نتایج درس پژوهی، برگزاری جشنواره درس پژوهی) بیان کرده‌اند؛ (McSweeney and Gardner (2018) بیان کرده‌اند که محدودیت زمان در تعامل با همکاران، بررسی ایده‌های جدید، برنامه‌ریزی، اجرا، مشاهده و تفسیر نتایج حاصل از مشاهده از مشکلات اجرای درس پژوهی در مدارس هستند؛ (Bjuland and Mosvold (2015) به این نتیجه رسیدند که برخی از جنبه‌های اصلی درس پژوهی فراموش شده بودند. معلمان برای تحقیقات خود سوال پژوهشی تدوین نکرده بودند و میزان تمرکز آنها در ساماندهی درس و یادگیری دانش‌آموز کم بوده است، (Soliemani and Ahmadi (2017) در پژوهشی بیان می‌دارند عوامل سازمانی شامل (ساختار سازمانی متمرکز، فرهنگ سازمان، سبک رهبری، فناوری، فرایندهای داخلی) و عوامل فردی شامل (اطلاعات معلمان، عدم تعهد معلمان و نوع شخصیت آنها) جزء عواملی هستند که مانع اجرای درس پژوهی مدارس شده‌اند و (Mon et al. (2016) گفته‌اند که محدودیت‌های اجرای درس پژوهی را می‌توان به عوامل مرتبط با مدرسه، محدودیت زمانی و حجم کار معلمان نسبت داد. عوامل مرتبط با معلم عمدتاً ویژگی‌های شخصیتی مانند نگرش و تعهد نسبت به حرفه تدریس هستند. در تبیین این بخش از یافته‌ها می‌توان بیان کرد که در اجرای درس پژوهی هم با توجه به اینکه موضوع نسبتاً جدید است و با وجود تکرار هر ساله این طرح در نظام آموزش ابتدایی اما هنوز متولیان امر نتوانسته‌اند بر تمام مشکلات آن فائق آیند. هر طرح و برنامه‌ای که در آموزش و پرورش مطرح می‌شود تا نیاز هست دوره‌های آموزشی برای عوامل اجرایی آن برگزار شود، نظارت حین اجرا و بعد از اجرا فراموش نشود تا مشکلات و موانع اجرایی قبل از آنکه شدت یابد برطرف گردد. با توجه به لزوم افزایش کیفیت درس پژوهی پیشنهاد می‌شود معلمان در مدارس از تجارب یکدیگر استفاده کنند و دروس مورد نظر خود را به طور مشترک و با همکاری هم طراحی، تدریس و مشاهده، تجزیه و تحلیل و تجدید

نظر کنند تا کیفیت تجربیاتی که برای یادگیری دانش‌آموزان به کار گرفته‌اند، بهبود یابد و از طریق خود باوری در میان آن‌ها ایجاد شود. جهت افزایش تمایل معلمان به استفاده از درس پژوهی پیشنهاد می‌گردد: با توزیع درس پژوهی‌های برگزیده در مدارس و قرار دادن آن در سایت‌های آموزش و پرورش، ارسال سی دی طرح‌های منتخب به مدارس، ایجاد بانک درس پژوهی جهت تبادل تجربه انگیزه بیشتر در معلمان ایجاد کرد.

سهم مشارکت نویسندگان: در پژوهش حاضر نویسنده دوم، به عنوان استاد راهنما، نظارت و راهبردی روند کلی پژوهش و تدوین و نهایی‌سازی اصلاحات مقاله را بر عهده داشته‌اند. نویسنده اول در تدوین طرح تحقیق، فرآیند گردآوری، تحلیل و تفسیر یافته‌ها و نگارش متن مقاله را بر عهده داشته و در مجموع نتیجه‌گیری از یافته‌ها بسط و تفسیر به صورت مشترک و با بحث و تبادل نظر کلیه همکاران انجام شد.

تضاد منافع: نویسندگان اذعان دارند که در این مقاله هیچگونه تعارض منافی وجود ندارد.

منابع مالی: پژوهش حاضر از هیچ مؤسسه و نهادی حمایت مالی دریافت نکرده و کلیه هزینه‌ها در طول فرآیند اجرای پژوهش بر عهده پژوهشگران بوده است.

تشکر و قدردانی: پژوهش حاضر بدون همکاری مشارکت کنندگان امکان‌پذیر نبود؛ بدینوسیله از کلیه مشارکت کنندگان تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

References

- Agha Seiyed Agha, Moradi, S., & Shabani, H. (2019). The Role of Physics Education with Study Approach on Teachers' Self-Regulated Learning and Problem-Solving Perception of Tenth Grade Students in Vocational Schools. *Teaching Research Quarterly*, 7(1), 106-128. [Persian]
- Bjuland, R., & Mosvold, R. (2015). Lesson study in teacher education: Learning from a challenging case. *Teaching and Teacher Education*, 52, 83-90.

- Borzoian Shirvan, S., norouzi elmi, A., & Taheri, M. (2022). Designing a model and tool for measuring the literacy of primary school principals: Grounded theory. *Journal of Educational Sciences*, 29(1), 123-142. doi: 10.22055/edus.2021.37220.3219. [Persian]
- Buczynski, S., & Hansen, C. B. (2010). Impact of professional development on teacher practice: Uncovering connections. *Teaching and Teacher Education*, 26(3), 599-607.
- Carnous, M. (2006). Globalization and Educational Reform: What planners need to know. Tehran: Yastoron. [Persian]
- Eftekhari, H., & Eftekhari, J. (2018). subject research, challenges. *Quarterly Journal of Education Studies*, 4(13), 91-103. [Persian]
- Emami poor, Z., & Khakbaz, A., S. (2019). A Study of the Challenges of Primary School Teachers' Exposure to Study, Bi-Quarterly Journal of Theory and Practice in the Curriculum, 7 (13), 207-23. [Persian].
- Erfani, N., Shabbiri, S M., Sahab Anwar, S., & Mashayekhipour, M. (2016). (2016). Effectiveness of the training lesson study course of knowledge and teaching skills in elementary teachers. *Research in Curriculum Planning*, 13(48), 191-200. [Persian]
- Ghanbari, M. (2018). Study in the view of single-grade and multi-grade teachers: a combined study, *Journal of Educational Studies*, 6(1), 25-40. [Persian]
- Habibzadeh, A. (2014). The effect of study on teachers' imaginary self-efficacy, *Journal of Psychological Achievements*, Shahid Chamran University of Ahvaz, 4,145-148. [Persian]
- Horizad, B. (2009). Investigating the effect of creativity-oriented study on the development of teachers' professional abilities and learning the creative behavior of teachers and students, *Journal of Counseling Culture*, 1, 75-92. [Persian]
- Keshtvarz Kandazy, E., & Eghbalian Nouranizadeh, P. (2019). Analysis of the role of Farhangian University in relation to the training of creative teachers; According to upstream documents. *Journal of Psychological Studies and Educational Sciences*, 36, 121-107. [Persian]
- Khakbaz, A S. (2008). Consequences of using study in the professional development of math teachers in Kerman District 2, Master Thesis, Shahid Bahonar University of Kerman. [Persian]
- Latifi, M., Razavi, S., & Parsa, A. (2022). Investigating the use of humor in the teaching process by teachers. *Journal of Educational Sciences*, 29(1), 59-80. doi: 10.22055/edus.2022.39315.3310. [Persian]
- Maroofi, Y., & Karami, Z. (2015). Lesson study, a new approach to the professional development of teachers. *Journal of Educational Sciences*, 22(1), 39-66. doi: 10.22055/edu.2017.10347.1044. [Persian]
- Mcsweeney, K., & Gardner, J. (2018). Lesson Study Matters in Ireland. In Rural Environment. Education. Personality (REEP 2018) (11, 304-313). Latvia University of Life Sciences and Technologies.

- Mohammadi, M., Marzooqi, R., Turkzadeh, J., Bakhtiari, A., & Fallahi, A., Kh. (2016). Curriculum-based teacher professional development framework: A qualitative case study, *Teaching Research Quarterly*, 128-99. [Persian]
- Mohammadi, R., & Hassani, A. (2019) The study of the effect of the study process on the professional development of teachers, *Journal of Teaching Research*, 7(1), 1-19. [Persian]
- Mon, C. C., Dali, M. H., & Sam, L. C. (2016). Issues relating to the implementation of lesson study in the Malaysian education context. *IOSR Journal of Research & Method in Education*, 6(3), 77-85.
- National curriculum. (2012). available on the website: <https://mebtedaei.yazdedu.ir>.
- Namdari Pejman, M., Ghanbariyan, P., Ghanbariyan, S., & Basiri, I. (2017). The effectiveness of the curriculum on the professional skills of teachers working in exceptional education in Hamadan province. *New educational approaches*, 25, 46-74. [Persian]
- Narimani, B., Mehrdad, H., & Jalili, R. (2021). Study of Drivers for Improving the Performance of School Principals. *Journal of Educational Sciences*, 28(1), 89-106. doi: 10.22055/edus.2021.36882.3200. [Persian]
- Najafzadeh, B. (2016). Perceptions and experiences of primary teachers in Tabriz about the impact of lesson research on their performance. Faculty of Psychology and Educational Sciences, Tabriz University. Master's thesis. [Persian]
- Ogegbo, A. A., Gaigher, E., & Salagaram, T. (2019). Benefits and challenges of lesson study: A case of teaching Physical Sciences in South Africa. *South African Journal of Education*, 39(1), 1-9. doi: 10.15700/saje.v39n1a1680.
- Razmjooei, P., Bozorginezhad, K., Zarei, R. (2018). The Impact of Teaching Lesson Study on Teachers' Professional Development and Critical Thinking. *Teacher Professional Development*, 3(2), 35-58. [Persian]
- Sarkararani, M. R. (2011). Study as a Model for Improving Math Discourse in the Classroom: A Case Study of Fuki Shima High School Math Lesson. *Education*, 105, 35-61. [Persian]
- Scherer, R., Rohatgi, A., & Hatlevik, O. E. (2017). Students' profiles of ICT use: Identification, determinants, and relations to achievement in a computer and information literacy test. *Computers in Human Behavior*, 70, 486-499.
- Schipper, T., Goei, S. L., de Vries, S., & Van veen, K. (2018). Developing teachers' self-efficacy and adaptive teaching behaviour through lesson study. *International Journal of Educational Research*, 88, 109-120.
- Solliemani, E., & Ahmadi, H. (2017). Identifying the Obstacles to Implementing Lesson-Study: A Case Study of Primary. *Journal of Research in Teaching*, 5(1), 14. [Persian]

- Taghvaei yazdi, D. (2020). The Effect of Study on Academic Performance on Social Studies in Elementary School Students in Sari. *Quarterly Journal of Education Studies*, 6(23), 81-98.
- Wood, K., & Sithamparam, S. (2015). *Realizing learning: Teachers' Professional Development*, Routledge.

